

ПРОВІДНІ СУЧАСНІ ІДЕОЛОГІЇ

- ХХ століття сприяло бурхливому розквіту ідеологічного різнобарв'я. За це його назвали "століттям ідеологій", хоча при цьому проголошували і "кінець ідеологій" Таке апокаліптичне пророцтво є невід'ємним атрибутом будь-якого рубіжного стану соціуму, особливо – на рубежі тисячоліть.

Ставлення до ідеологій:

+	-
- необхідна умова існування суспільства, запорака розвитку	- "фальшива" свідомість
- віра у спасіння за допомогою суспільства (а не релігії)	- марення та омана

Проте не потребує доказів, що ідеологія – визначне і виключно впливове явище, складний соціокультурний феномен, походження і значення якого не вичерпується колом політики.

- **Ідеологія – система філософських, політичних, правових, моральних, релігійних, естетичних поглядів, в яких віддзеркалені цінності, ідеали, умонастрої, інтереси певних суб'єктів політики.**

Тобто, ідеологія

- репрезентує емоційно забарвлений **конгломерат** (поєднання окремих часток, предметів в єдине ціле, при якому вони зберігають свої риси і властивості) уявлень, переконань, цінностей тощо;
- набуває системного, теоретичного розробленого вигляду і наближається за своєю формою до соціальної філософії, соціальної релігії, коли ідеологи логічно впорядковують різноспрямовані ідеї і викладають їх мовою символів;
- завжди тлумачить світ з точки зору тих чи інших соціальних верств, з позицій визнання центральними певних цінностей, тобто зберігає вибіркковість, обмеженість бачення світу.

Функції ідеології:

- **дескриптивна** – описання реальності специфічною мовою даної ідеології;
- **апологетична/критична**;
- **ціннісна** – обґрунтування значущості тих чи інших систем цінностей, при цьому особливе місце посідає уявлення про найкращу побудову суспільства;
- **мобілізуюча** – виправдування того чи іншого типу поведінки (ідеологію називають специфічною мотивуючою системою);
- **інтегративна** – поєднання однодумців.

Ідеології значним чином формують (деформують) соціальну реальність. Тому будь-які соціальні перетворення, інновації завжди потребують певного виправдання, ідеологічного обґрунтування.

- Політичні ідеології в сучасному розумінні виникли у XVIII ст.

Хоча взагалі ідеологічний спосіб мислення був породжений епохою Просвітництва, яка здійснила грандіозну десакралізацію (демістифікацію) соціального світогляду, піднесла **Розум** (на заміну Вірі) та обґрунтувала його критично-перетворюючу місію.

Власне термін "ідеологія" з'явився невдовзі після Великої французької революції. Його запропонував **А. де Трасі** у 1796 р., а пізніше розгорнув у книзі "Елементи ідеології"(1804-1815).

- Традиція *негативного* вживання слова "ідеологія" почалася з **Наполеона Бонапарта**.
- Сучасні ідеології продовжують свій розвиток, адже будь-якому політичному режиму необхідно легітимізувати себе з допомогою цілісної та привабливої ідеологічної системи, яка може бути створена лише інтелектуалами (але не здатна самозародитися).

- Кожна ідеологія – це певна "версія", яка претендує на те, що саме вона дає найбільш вичерпну та сприйнятливу для суспільства "програму" його існування та розвитку.
- Кожна ідеологія претендує на те, що саме вона дає всеохоплююче тлумачення суспільного життя, усіх його параметрів.

Ідеології – це динамічні компліментарні системи:

- **динамічні** – бо перебувають у невпинному розвитку, відображають мінливу багатоманітність соціального макрокосму, покликані до життя саме суспільним розвитком й існують задля забезпечення найбільш оптимальних умов цього розвитку;
- **компліментарні** – бо доповнюють одна одну і впливають одна з іншою.

Залежно від обставин суспільна думка може схилитися на бік тієї чи іншої ідеології, яка вважається у поточний момент більш адекватною, відповідає "особливостям моменту", завданням розвитку.

Завдання до семінарського заняття:

- 1. Становлення та розвиток концепції лібералізму. Неолібералізм.
- 2. Консерватизм як течія суспільної думки. Неоконсерватизм.
- 3. Соціал-демократія: історія розвитку.